

CYFLWYNIAD I BWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

1. Cyflwyniad i Menter Môn

Sefydlwyd Menter Môn yn 1995 i wireddu cynllun LEADER oedd yn ceisio datblygu datrysiadau i heriau cefn gwlad.

Mae'r cwmni wedi datblygu dros y blynyddoedd, gan ymgymryd â chynlluniau rhanbarthol a chenedlaethol, ond mae ystod a phwyslais y gwaith ar Ynys Môn wedi parhau yn gyson. Mae cynlluniau fel Afonydd Menai, sy'n gwarchod cynefinoedd y Llygoden Ddŵr, gwaith y Fenter Iaith, cynnal Castell Aberlleiniog, cynnal Theatr Ieuenctid Môn a Gŵyl Cefni yn dyst i hyn.

Mae'r cwmni yn cyflogi 80 o bobl, sy'n gweithio ar gynlluniau a chytundebau sy'n amrywio o gymorth busnes, ynni adnewyddol, i warchod rhywogaethau naturiol a technoleg SMART. Rydym yn gyflogwr pwysig yn yr ardal, sy'n rhoi pwyslais ar y Gymraeg o fewn cynlluniau ac o fewn y gweithle – fel mae Cyngor Sir Ynys Môn.

Mae llawer o'r gwaith sy'n cael ei wneud yn ranbarthol a chenedlaethol trwy gytundeb, gyda unrhyw 'elw' yn cael gadw o fewn y cwmni i gynnal ei weithgareddau craidd. Un enghraifft ydi cytundeb Busnes Cymru, sef gwasanaeth cymorth busnes Llywodraeth Cymru, sy'n cael ei wireddu ar y cyd gyda chwmni Business in Focus, sydd wedi ei lleoli yn ne Cymru, ac M-SParc. Er yn wasanaeth cenedlaethol, mae mantais i Ynys Môn fod cwmni lleol yn gwireddu'r cynllun. Drwy hyn, rydym yn medru sicrhau fod busnesau lleol yn cael y budd llawn o'r gwasanaeth.

Un o'r cynlluniau mwyaf adnabyddus yw Morlais, sy'n ceisio ychwanegu gwerth i'r llanw a sicrhau budd i Fôn trwy greu swyddi, cefnogi cadwyni cyflenwi a chynhyrchu incwm i waith cymunedol Menter Môn. Gall gynhyrchu hyd at 240MW o ynni adnewyddol, ond mae llawer mwy i Morlais na'r MW's. Yn sgil Morlais rydym wedi datblygu arbenigedd o fewn y maes ynni, ac yn edrych i ddatblygu cynlluniau eraill o fewn y sector gan gadw'r budd yn lleol.

2. Gweledigaeth Menter Môn

Credwn fod y pethau sy'n ein gwneud nin wahanol yn ein gwneud ni'n ddiddorol, yn cryfhau ein hunaniaeth ac yn meithrin gwytnwch. Mae hyn yr un mor bwysig i ni heddiw ag yr oedd pan sefydlwyd Menter Môn dros 30 mlynedd yn ôl.

Mae'r byd wedi newid yn sylweddol ers 1995, ac felly hefyd yr heriau sy'n wynebu ein cymunedau. Mae Menter Môn wedi gorfod addasu, ond mae ein hamcanion yn aros yr un fath.

Rydym yn parhau i weithio mewn partneriaeth â chymunedau, ac mae ein portffolio presennol yn cynnwys prosiectau fel amddiffyn y llygoden ddwr, adnewyddu Castell Aberlleiniog a dod ag asedau yn ôl i berchnogaeth leol. Rydym yn cydnabod bod gan yr economi rôl bwysig o ran cynnal cymunedau hyfyw hefyd. Mae'r budd ar ei fwyaf pan

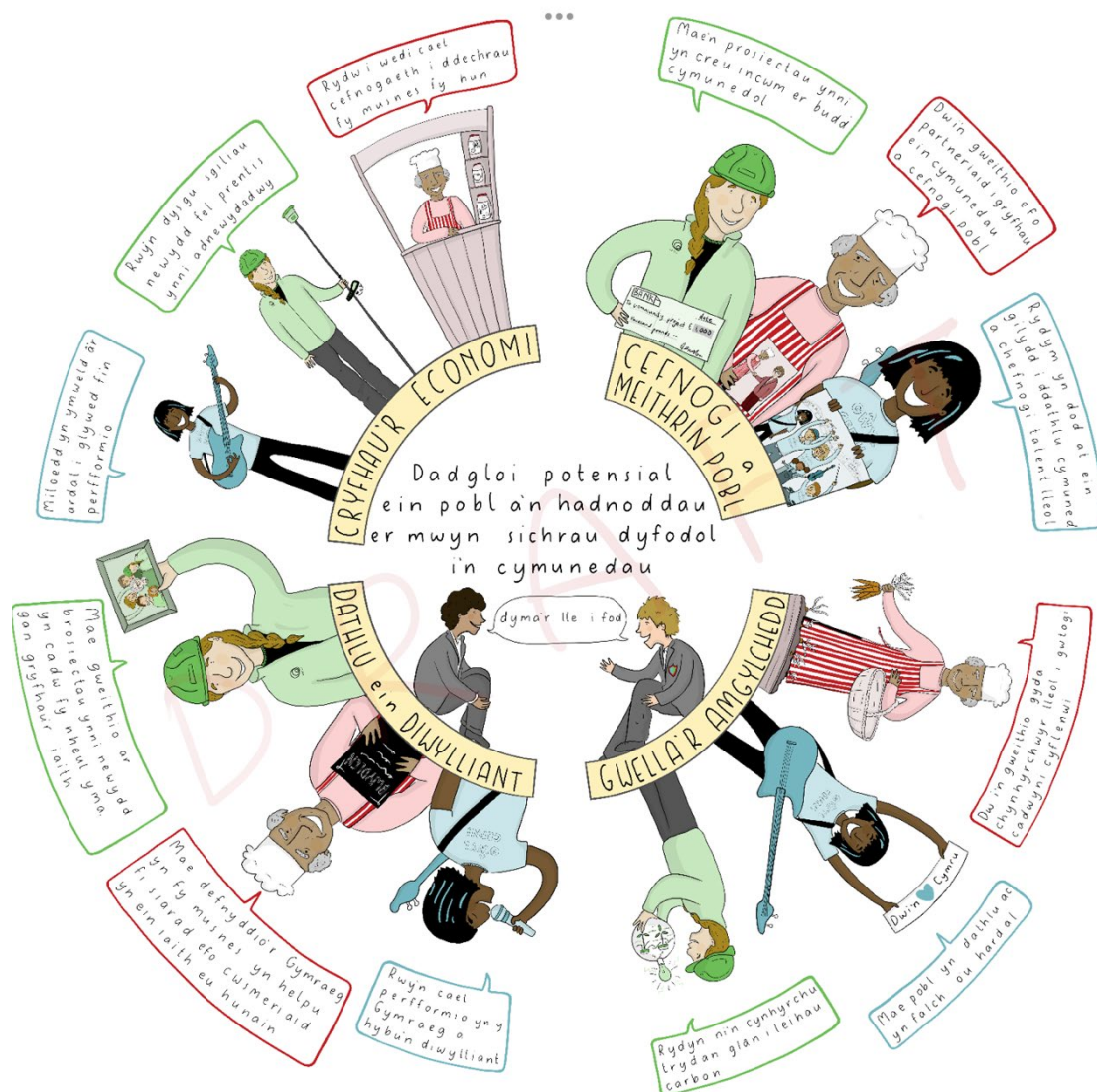
fydd prosiect yn perthyn ac yn cael ei redeg yn lleol. Am y rheswm hwn, rydym yn arwain ar fentrau sy'n cefnogi'r economi yn ogystal â datblygu ein mentrau ein hunain mewn sectorau fel ynni adnewyddadwy.

Mae'r rhain yn cyd-fynd â'n gwerthoedd fel cwmni ac yn canolbwyntio ar **ddatgloi potensial ein pobl ac adnoddau i sicrhau dyfodol ein cymunedau.**

3. Ein Hamcanion

Yn unigryw bron, mae Menter Môn yn gweithredu ar drws sawl sector. Rydym hefyd yn darparu ar lefel gymunedol, ranbarthol a strategol. Mae hyn yn galluogi i adnabod, creu a gweithredu ar y cyfleoedd i gyrraedd a chyflawni'r amcanion canlynol:

- Cefnogi a meithrin pobl
- Cryfhau'r economi
- Gwella'r amgylchedd
- Bywiogi ein diwylliant

4. Prif Feysydd Gweithredu

Mae prosiectau Menter Môn yn cael eu cyflawni gyda'r bwriad o integreiddio a chyfrannu'n gadarnhal tuag at bob un o'n hamcanion. Mae rhain yn cael eu crynhoi i dri faes gweithredu

- **Creu Cymunedau Bywiog:** Helpu cymunedau i ffynnu yw'r sylfaen mae Menter Môn wedi cael ei hadeiladu arni. Rydym yn cefnogi cymunedau bywiog, lle mae'r Gymraeg yn ffynnu, lle mae amgylchedd iach, a lle mae pobl ifanc dalentog yn cael eu cyflogi mewn swyddi o ansawdd uchel.
- **Hyrwyddo Ynni Adnewyddadwy:** Mae ein prosiectau ynni adnewyddadwy yn ategu at ein gwaith cadwraeth ac amgylcheddol Menter Môn ac yn diogelu'r blaned drwy fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Yn ogystal â chynhyrchu ynni glân, rydym hefyd yn canolbwyntio ar hybu'r economi leol a rhanbarthol, darparu cyfleoedd i bobl ifanc a sicrhau manteision i gymunedau.
- **Cryfhau'r Economi:** Mae economi gref yn sylfaen ar gyfer unrhyw ranbarth, ac mae'r budd hyd yn oed yn fwy pan mae cynllun neu prosiect yn cael ei yrru'n lleol ac o dan berchnogaeth leol.

5. Prif Weithagreddau

Portffolio Cymuned (o dan gyfrifoldeb Elen Hughes)

Cynllun	Cyllideb	Manylion
Balchder Bro (gan gynnwys Menter Iaith)	£650k / flwyddyn trwy SPF a LIC	• Cefnogi cymunedau i ddathlu hunaniaeth a treftadaeth trwy ystod o ymyraethau e.e. digwyddiadau, gweithgareddau a phrosiectau peilot. • Cefnogi a hyrwyddo defnydd y Gymraeg mewn grwpiau cymunedol e.e. grwpiau rhieni a babis • Trefnu digwyddiadau gan gynnwys Gwyl Cefni a Gorymdeithiau Gwyl Dewi. • Cydweithio gyda CSYM i gydlyn Fforwm Iaith Môn a sicrhau gweithio mewn partneriaeth ble'n bosib.
Cylchol	£350k / flwyddyn trwy LIC	• Trefnu rhaglen o weithgareddau i hyrwyddo a hwyluso ailgylchu ac ailddefnyddio • Cydweithio gyda mudiadau (gan gynnwys CSYM) i redeg gofodau Ffiws
Llwyddo'n Lleol	£210k hyd at Mawrth 2026	• Cynllun gweithredol dros rhanbarth Arfor (Gorllewin Cymru) • Ymgyrch farchnata i amlygu cyfleoedd byw a gweithio o fewn y rhanbarth, wedi ei dargedu yn benodol at bobl ifanc 13-30.

Afonydd Menai	£150k / flwyddyn trwy'r Loteri	• Diogelu y Lygoden Ddwr trwy warchod bioamrywiaeth afonydd naill ochr i'r Fenai mewn cydweithrediad â phartneriaid allweddol • Gweithio gyda ysgolion a chymunedau i gynyddu ymwybyddiaeth
Theatr Ieuenctid Môn	£40k / flwyddyn	• Cynnal gweithgareddau a chyfleoedd theatr i bobl ifanc trwy gyfrwng y Gymraeg
Ein Hanes Ni	100k / flwyddyn trwy'r Loteri	• Cynllun pontio'r cenedlaethau sy'n cofnodi hanes lleol trigolion yr Ynys drwy weithdai a fideos digidol
Gwarchodfeydd Natur	Dim incwm – MM yn cyllido	• Safle/castell Aberlleiniog a Cyttir mawr – dau safle sy'n warchodfeydd natur lle mae gwaith ar y cyd gyda'r gymuned yn digwydd i gynnal a chadw'r ardaloedd a'u treftadaeth.

Portffolio Economi (o dan gyfrifoldeb Bethan Fraser Williams)

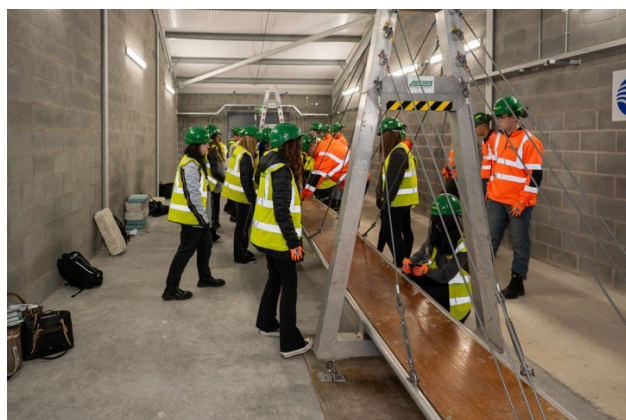
Cynllun	Cyllideb	Manylion
Busnes Cymru	£1 miliwn / flwyddyn	Cytundeb cenedlaethol mae MM yn ei redeg ar y cyd gyda M-SParc a Business in Focus (Caerdydd). Cefnogaeth yn cynnwys: • Cefnogaeth cychwyn busnes • Cefnogaeth i bobl ifanc • Cefnogaeth i busnesau dyfu • Cefnogaeth i gryfhau cadwyn cyflenwi
Hwb Menter	£350k / flwyddyn try SPF	Rhaglen cefnogi busnesau gyda pwyslais ar cymorth wyneb i wyneb. • Cefnogaeth cychwyn busnes • Digwyddiadau rhwydweithio ac hyfforddiant • Cefnogaeth grantiau (cydweithio gyda CSYM)
Larder Cymru	£150k / flwyddyn trwy LIC	Rhaglen sy'n gweithio gyda cyrff cyhoeddus a'r sector breifat i sicrhau mwy o gynhwysion Cymreig a fwydlenni ysgolion. • Cefnogaeth i ddatblygu bwydlenni ysgolion

		• Cefnogaeth i gwmnïau datblygu cynhwysion a cynnyrch sy'n cydfynd a safonau ysgolion.
Partneriaeth Bwyd Ynys Môn	£100k / flwyddyn trwy CSYM a LIC	• Hyrwyddo bwyta'n iach a a llesiant • Annog cydweithio rhwng partneriaid • Cynyddu argaeledd bwyd lleol • Darparu grantiau i grwpiau cymunedol
Trefi SMART Cymru	£130k / flwyddyn trwy LIC	Rhaglen sy'n cefnogi trefi a busnesau i ddefnyddio data er wyn gwneud penderfyniadau.

Portffolio Ynni (o dan gyfrifoldeb Andy Billcliff)

Cynllun	Cyllideb	Manylion
Morlais	£1 miliwn / flwyddyn	Cynllun (is-gwmni) sydd yn datblygu parth ynni llif morol oddi ar arfordir Ynys Cybi. - Darparu cefnogaeth i datlygwyr ynni mor sefydlu ar Ynys Môn. - Darparu parth morol a mynediad at grid - Ymgysylltu gyda ysgolion a'r busnesau lleol
Prosiect Ymchwil i Nodweddion Morol	£1 miliwn / flwyddyn	Cynllun monitro a mesur impact dyfeisiadau ynni môr ar fywyd gwyllt.
Hwb Hydrogen Caergybi	I'w gadarnhau	Cynllun i gynhyrchu hydrogen gwyrdd gan ddefnyddio ynni llanw. - Tir gyda caniatad cynllunio ym Mharc Cybi - Partneriaeth gyda EDF Hynamics - Cyllid wedi glustnodi gan BUGC a Llywodraeth Prydain.
Parc Solar Traffwll	I'w gadarnhau	Cynllun solar 30MW gyda caniatad cynllunio ond heb ei ddatblygu ger Bryngwran. - MM mewn trafodaethau i brynu a datblygu y safle gan a y datblygwr presennol - Cyfle i gwerthu cyfranddaliadau lleol. - Cyfle cynyddu buddion lleol
Cynlluniau Budd Cymunedol	Dim i MM	MM yn gweinyddu cronfa buddion cymunedol Porth Wen. Ffi gweinyddol yn dychwelyd i'r gymuned.

6. Cydweithio rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a Menter Môn

Mae yna gydweithio parhaus rhwng y ddau gorff, a hynny ar draws y dair portffolio. Gweler isod enghreifftiau o'r cydweithio hwnnw.

Cynllun	Partner o fewn CSYM	Manylion
Cylchol	Gwasanaethau Gwastraff a Ailgylchu	Rydym yn casglu eitemau addas o Ganolfan Penhesgyn er mwyn eu trwsio a'r gwerthu o ganolfan Hospis Dewi Sant yng Nghaergybi.
	Gwasanaeth Llyfrgelloedd Ynys Môn	Rydym wedi sefydlu gofod creu Ffiws yn Llyfrgell Caergybi. Mae ganddo detholiad offer er mwyn trwsio a dyluo.
	Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc	Gweithdai ailddefnyddio ar gyfer gwahanol grwpiau yn y gymuned.
Glasffordd Môn	Adran Priffyrdd	Cydweithio gyda CSYM ac eraill i ddatblygu coridor gwyrdd ar draws yr Ynys.
Hwb Menter	Adran Datblygu Economaidd	Cefnogi busnesau gyda ceisiadau a dosbarthu grantiau busnes SPF.
Menter Iaith / Balchder Bro	Adran Polisi a Chynllunio	Cydlunu a llywio'r Fforwm Iaith a gwireddu yn ôl y cynllun gweithredu (sy'n cynnwys mwy o adrannau e.e. gwasanaethau dysgu)
	Adran Cynllunio / Adran Priffyrdd	CSYM yn cefnogi gweithgareddau blynyddol e.e. Gŵyl Cefni a Dydd Gŵyl Dewi
	Adran Plant a Phobl Ifanc	Datblygu cynnig ac arlwy TIM mewn clybiau leuenctid a chanolfannau ar draws yr Ynys
	Gwasanaethau Oedolion	Cydweithio ar weithgareddau/cefnogaeth i gymunedau i gynnal statws cymunedau oed gyfeillgar
	Adran Cynllunio	Cefnogaeth i wireddu cynlluniau cymuned e.e. byrddau dehongli, arwyddion, byrddau gwybodaeth.
Afonydd Menai	Adran Cynllunio	Cytundeb er mwyn cael mynediad i diroedd CSYM i osod trapiau, ac aelod o Fforwm Minc

Larder Cymru	Adran Addysg	Cydweithio gyda CSYM a LIC i edrych ar opsiynau i gaffael bwyd ysgolion yn uniongyrchol.
Partneriaeth Bwyd Ynys Môn	Gwasanaethau Tai	Gweinyddu Partneriaeth Bwyd ar ran Cyngor Sir Ynys Môn
Porthladd Rhydd	Adran Economi	Rydym yn aelod o Fwrdd Porthladd Rhydd Ynys Môn ac yn cydweithio er mwyn uchafu y budd i'r Ynys.
Adfywio Llangefni	Adran Adfywio	Hwyluso rôl swyddog Adfywio Llangefni drwy ymddwyn fel cerbyd ar gyfer cyflogi'r aelod staff

7. Cyfleoedd cydweithio i'r dyfodol

Cynllun	Manylion
Eisteddfod yr Urdd	Cydweithio gyda CSYM a'r Urdd er mwyn sicrhau fod gŵyl 2026 yn lwyddiant a fod Ynys Môn yn elwa yn economaidd, yn ddiwyllianol ac yn ieithyddol.
Hwb Hydrogen Caergybi	Cydweithio gyda CSYM i adnabod cyfleoedd i ddefnyddio hydrogen gwyrdd mewn cerbydau ar yr Ynys, ac i ddadcarboneiddio rhannau eraill o'r economi.
Bwyd mewn Ysgolion	Cydweithio gyda CSYM er mwyn cynyddu canran o gynhwysion lleol a Chymreig ar fwydlenni ysgolion.
Porthladd Rhydd	Sicrhau fod gwasanaethau cymorth busnes (Busnes Cymru) yn ychwanegu gwerth ac yn plethu gyda amcanion y Porthladd Rhydd. Sicrhau fod cynlluniau Morlais a Hwb Hydrogen yn manteisio ar buddion y Porthladd Rhydd, ac yn esiampl o arfer da i gwmnïau eraill.
Ailgylchu	Adnabod rhagor o gyfleoedd i gydweithio gyda'r Adran Gwastraff er mwyn lleuhau gwastraff a cynyddu lefelau ailgylchu.
Meithrin y Gymraeg	Cyfrannu'n uniongyrchol at strategaeth pum mlynedd y Cyngor ar gyfer hybu'r Gymraeg, fydd yn cael ei diweddarw'r flwyddyn nesaf. Parhau i ddatblygu cynllun gwaith y Fforwm ar y cyd.
Llwyddo'n Lleol	Parhau i wireddu Llwyddo'n Lleol a cydweithio gyda CSYM er mwyn amlygu cyfleoedd o fewn meysydd pendodol e.e. ynni, porthladd rhydd.

8. Partneriaeth rhwng Menter Môn a Chyngor Sir Ynys Môn

Cyngor Sir Ynys Môn yw partner pwysicaf Menter Môn a rydym wedi cymryd camau pendant i gryfhau y bartneriaeth dros y 12 mis diwethaf. Gweler isod y camau sydd wedi eu cymryd.

- Cyfarfodydd chwarterol rhwng Prif Weithredwr CSYM a Rheolwr Gyfarwyddwr Menter Môn.
- Cyfarfodydd chwarterol strategol gyda Arweinydd a Dirprwy Arweinydd CSYM, Prif Weithredwr CSYM, Cadeirydd MM, Rheolwr Gyfarwyddwr MM a Cyfarwyddwr Cynlluniau Cymunedol MM.
- Cyfarfodydd misol gyda aelodau lleol fesul ward.
- Dosbarthu dogfen i aelodau etholedig gyda trosolwg o gynlluniau MM, strwythur y cwmni a manylion y prif swyddogion.
- Cylchlythyr misol yn cael ei anfon at bob aelod etholedig gyda detholiad o straeon
- Ymgysylltu gyda aelodau etholedig os oes gweithgaredd o fewn eu ward.

3. Heriau Menter Môn

- **Ansicrwydd ariannol** - Ers gadael Ewrop mae ansicrwydd ariannol yn fater parhaus. Mae hyn yn arbennig o wir yng nghyd-destun cynlluniau cymunedol. Mae Cronfeydd Ffyniant Gyffredin wedi crebachu a nid oes unrhyw sicrwydd o un flwyddyn i'r nesaf. O ganlyniad rydym wedi cychwyn proses diswyddo dwy flynedd yn olynol, er fod neb wedi colli eu gwaith hyd yma.

Canlyniad hyn yw fod rhai staff yn gadael oherwydd ansicrwydd, a mae'n gosod pwysau cyson ar yr Uwch Dîm i adnabod a sicrhau cyllideb i'r dyfodol. Mae hyn yn amharu ar y gallu i gynllunio i'r dyfodol.

Mae mwy o sefydlogrwydd o fewn y ddau faes arall - Ynni ac Economi, ond mae'r gwaith cymunedol yn gwbwl ganolog i bwrpas y cwmni. Un o'r prif resymau aethpwyd ati i ddatblygu Morlais oedd i greu incwm i gynnal y gwaith yn ein cymunedau. Nid cwmni ynni yw Menter Môn, ond cwmni sydd wedi, ac yn awyddus i barhau i geisio gwarchod dyfodol ein cymunedau. Mae angen sicrhau parhad a chynhaliaeth i'r maes yma os am barhau â Menter Môn fel cwmni.

- **Ansicrwydd gwleidyddol** – Mae rhan helaeth o raglen waith Menter Môn yn adlewyrchu polisiau a blaenoriaethau y Llywodraeth bresennol e.e. ynni adnewyddol, economi cylchol, bwyd mewn ysgolion ayb. Mae'n bosib bydd newid yng Nghaerdydd yn mis Mai 2026, a bydd agenda gwleidyddol gwahanol. Rydym hefyd yn rhagweld newid o ran yr Aelodau Seneddol, a felly bydd gofyn meithrin perthynas o'r newydd gyda llawer ohonynt.
- **Risg cynlluniau mawr** – Mae Menter Môn yn gorfod mentro er mwyn gwarchod ei ddyfodol a sicrhau incwm i gynnal ei waith cymunedol. Gall hyn fod yn rhywbeth positif oherwydd mae'n gorfodi'r cwmni fynd i feysydd newydd ac arloesol. Ond

mae risg wastad yn perthyn i gynlluniau fel Morlais a Hwb Hydrogen Caergybi. Er fod gennym prosesau a llywodraethiant cadarn, mae rhai ffactorau allanol tu allan i'n rheolaeth e.e. gwleidyddiaeth rhyngwladol, blaenoriaethau buddsoddi y sector breifat a datblygiad technoleg.

ATODIAD – Sut mae gwaith Menter Môn yn cydfynd gyda Chynllun y Cyngor 2023 – 2028

Cyfeiriwyd eisoes at amcanion Menter Môn - cefnogi a meithrin pobl, cryfhau'r economi, gwella'r amgylchedd, bywiogi ein diwylliant. Mae rhain yn cyd-fynd gydag amcanion strategol a nodir o fewn Cynllun y Cyngor Sir. Yn benodol, mae yma alinio clir rhwng y Gymraeg, yr economi a newid hinsawdd. Isod cynigir enghreifftiau;

Amcan Strategol CSYM – Yr Iaith Gymraeg

Cynyddu'r cyfleoedd i ddysgu, magu a defnyddio'r iaith Gymraeg

- Cynnal a chydlyn **Fforwm Iaith Ynys Môn** mewn partneriaeth agos â Chyngor Sir Ynys Môn. Mae'r Fforwm wedi dathlu ei ben-blwydd yn 10 oed eleni acrydym wedi ymrwymo i'w gynnal drwy gydweithrediad agos â phartneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae Fforwm Iaith Ynys Môn hefyd yn cyfrannu at **amcan strategol addysg** y Cyngor Sir.
- Rhedeg **Theatr Ieuencid Môn** er mwyn cynnig cyfleoedd i blant a phobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol, a thu hwnt i'r ystafell ddosbarth.
- **Trefnu digwyddiadau e.e. Gŵyl Cefni**, yn ogystal â chefnogi cymunedau i drefnu gweithgareddau eu hunain, sy'n rhoi llwyfan i'r Gymraeg a diwylliant cynhenid. Mae rhain yn cynnwys gorymdeithiau Gwyl Dewi, clapio wyau, cyngherddau a sioeau ac eleni – gwyliau newydd sbon megis Gŵyl Gogogoch.
- Cefnogi defnydd o'r **Gymraeg mewn busnes** trwy gynlluniau cymorth busnes **Hwb Menter** a **Busnes Cymru**. Mae hyn yn cynnwys cydweithio gyda CSYM i wireddu cynlluniau grantiau, yn ddiweddar drwy Cymunedau Mentrus i sicrhau statws i'r Gymraeg.
- Cydweithio gyda CSYM i wireddu **cynlluniau ARFOR** yn gyffredinol sy'n ceisio datblygu'r economi i gefnogi'r Gymraeg.
- **Hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg** trwy holl weithgareddau Menter Môn, gan gynnwys cynlluniau ynni adnewyddol, amgylcheddol ac economaidd.
- Sicrhau **statws i'r Gymraeg** o fewn Menter Môn trwy sicrhau ei bod yn iaith weinyddol i'r Cwmni, a chynnig cyfleoedd datblygu, codi hyder a chymorth ymarferol i staff. Eleni mae bron i 10 aelod staff yn derbyn hyfforddiant i wella / dysgu Gymraeg.

Amcan Strategol CSYM – Economi

Sicrhau cyfleoedd i ddatblygu economi'r ynys.

- Cynnig cefnogaeth busnes trwy gynlluniau **Hwb Menter** a **Busnes Cymru** ar Ynys Môn. Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn er mwyn sicrhau fod rhain yn plethu ac ychwanegu gwerth i weithgareddau partneriaid.
- Cryfhau **cadwyni cyflenwi bwyd lleol**, trwy weithio gyda cyrff cyhoeddus, y sector arlwyo, a chyflenwyr a cynhyrchwyr bwyd.
- Cefnogi trefi a busnesau stryd fawr i **fanteisio ar dechnoleg SMART**, er mwyn casglu data a'i ddefnyddio er mwyn gwneud penderfyniadau.
- Adnabod a datblygu cynlluniau o fewn y **maes ynni adnewyddol** er mwyn sicrhau cyflogaeth lleol o safon uchel. Hefyd cyfrannu at flaenoriaethau Ynys Ynni, a sicrhau fod Ynys Môn yn datblygu i fod yn ganolfan rhagoriaeth bydol ar gyfer y diwydiant ynni llanw.
- Adnabod, datblygu a chynnig **cyfleoedd cadwyn cyflenwi** sy'n deillio o gynlluniau ynni Menter Môn. Hefyd cydweithio gyda chynlluniau datblygwyr eraill er mwyn sicrhau fod economi Ynys Môn yn elwa o'r buddsoddiad.
- Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn a phartneriaid allweddol eraill i ddatblygu cynllun **Porthladd Rhydd Caergybi**.
- **Datblygu gwasanaethau masnachol ac ymgynghorol** Menter Môn a hynny thrwy Gymru er mwyn cryfhau'r cwmni a chynnig cyflogaeth sefydlog o safon uchel ar Ynys Môn.

Amcan Strategol CSYM – Newid Hinsawdd

Ymateb i'r argyfwng, mynd i'r afael â newid hinsawdd a gweithio tuag at fod yn sefydliad sero net erbyn 2030.

- Datblygu **cynlluniau ynni adewyddol** er mwyn cynhyrchu ynni adnewyddol, creu swyddi o safon uchel, a chynnig cyfleoedd i gwmnïau Ynys Môn. Byddwn yn blaenoriaethu **Morlais** a **Hwb Hydrogen Caergybi**, ond rydym yn agored i gydweithio gyda, a dylanwadu ar, ddatblygwyr eraill er mwyn sicrhau buddion i'r ynys a'r cymunedau.
- Sefydlu **Ynni Cymunedol Môn** fel cerbyd unswydd gyda llywodraethiant annibynnol i weithio gyda, ac ar ran ein cymunedau, i sicrhau budd cymunedol o ddatblygiadau ynni.
- Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn ar gynlluniau i **ddad-garboneiddio eu gwasanaethau** trwy gynhyrchu a defnyddio hydrogen gwyrdd mewn trafndiaeth.

- Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn i godi **ymwybyddiaeth trigolion Ynys Môn** o ddatblygiadau ynni ar yr ynys, defnydd eu hunain o ynni a sut gall gymunedau elwa. Mae hyn hefyd yn cynnwys **ymgysylltu gyda phlant a phobl ifanc** trwy ysgolion, fel sydd yn digwydd trwy cynllun Morlais ar hyn o bryd.
- Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn a phartneriaid eraill i ddatblygu **llwybrau aml ddefnydd gwyrdd Glasffordd**. Bydd rhain yn cynnig cyfleoedd teithio llesol, llwybrau beicio a choridoriau bioamrywiaeth.
- Parhau i **warchod cynefinoedd a rhywogaethau** cynhenid ar Ynys Môn, a sicrhau cefnogaeth ymarferol a chyllidol rhanddeiliaid. Hyn i gynnwys cynnal gwarchodfeydd natur a diogelu dyfodol y lygoden ddŵr.
- Darparu cyfleoedd i gymunedau gyfrannu a pherchnogi adnoddau gwyrdd Ynys Môn, a **darparu buddion llesiant i drigolion**. Mae gwarchodfa natur Aberlleiniog yn enghraifft o hyn.
- Cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn er mwyn gwireddu cynllun **Cylchol**, sef **cynllun economi cylchol** sy'n gweithio mewn cymunedau er mwyn cynyddu ail ddefnyddio a thrwsio ar Ynys Môn.